

Nr 155.

Av herrar **Hallén** och **Helger**, *om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag om bidrag av statsmedel till läkarundersökning av skolpliktiga barn.*

Hela den förändring i levnadssättet, som så småningom inträtt för den nu levande generationen, har i många hänseenden visat sig innebära en minskning av de fysiska hälsoresurser, som hittills stått vårt folk till förfogande. Visserligen ha i flera avseenden de yttre hygieniska förhållandena förbättrats samt större renlighet och stegrad vaksamhet mot smittospridande sjukdomar börjat mera allmänt utövas. Dock torde man med fog kunna påstå, att endast tack vare dessa stegrade profylaktiska åtgärder har man lyckats förhindra det sjunkande av den allmänna folkhälsans nivå, som annars säkerligen skulle hava än tydligare framträtt. Ty den ökade mottaglighet för sjukdomar, som utmärker vår tid och som torde vara en följd av det mindre hårdande och naturenliga levnadssätt, varåt en ständigt växande del av vår befolkning hängivit sig, har endast genom en i hög grad skärpt kamp mot sjukdomarne kunnat tillbakahållas.

Denna omvårdnad av folkhälsan är ju också i många avseenden ledd av statsmakterna själva, som icke minst mot de fattigare klasserna hava förpliktande ansvar att så långt möjligt bistå dessa i kampen mot sjukdomarne, som ofta följa i fattigdomens spår. Icke minst från kommunernas sida söker man, särskilt i våra större städer, att på ett effektivt sätt tillgodose dessa behov. Såsom naturligt är, inrikta sig dessa ansträngningar på att bevara och, så vitt möjligt är, höja det allmänna hälsotillståndet särskilt bland barnen. Årliga läkarundersökningar av folkskolebarnen förekomma på flera platser i vårt land, och en del skol-

distrikt hålla sig med särskild skolläkare. Det behöver näppeligen påpekas, vilket värdefullt bistånd i kampen för barnens hälsa detta innebär, särskilt för de fattigare hemmen, liksom det också ligger i öppen dag, att de ekonomiska offer, som en kommun bringar för dylika ändamål, ej äro förgäves, utan bidra att för framtiden nedbringa antalet sjuke och icke arbetsföre inom kommunen.

Men dessa förmåner, som hava sin grund icke blott i vissa kommuners energiska intresse och goda vilja utan även i deras gynnsamma ekonomiska ställning, kunna dock icke erbjudas den övervägande större delen av vårt lands folkskolebarn. I detta fall upprepas den förut kända företeelsen, att barnen i fattigare kommuner och skoldistrikt bliva oförskyllt vanlottade i fråga om de både materiella och andliga resurser, som bjudas deras likar i ekonomiskt välsituerade kommuner. Ty att avlöna läkare för årlig undersökning av ett skoldistrikts samtliga skolpliktiga barn och — något som därav bleve en följd — partiellt eller provisoriskt sjukvårdsbidrag åt barn från fattigare hem, innebure ett ekonomiskt offer, som man, även om villighet förefunnes, ej äger rätt att avfordra svårt skattetyngda kommuner. Enahanda bleve förhållandet, om man krävde detta understöd från de kommunala fattigvårdsmyndigheterna.

Här vore det därför önskligt, att staten kunde träda hjälpande emellan. Under vilka förutsättningar och i vad utsträckning bidrag av allmänna medel härtill borde ifrågakomma, torde dock för närvarande vara ovisst. Huruvida en dylik läkarundersökning borde obligatoriskt *äläggas* rikets samtliga skoldistrikt, ävensom huruvida en dylik undersökning endast borde företagas, då barnen inskrivas i småskolan, såsom av en motionär vid innevarande riksdag påyrkas, är riktlinjer, som enligt vårt förmenande icke i frågans outhärliga skick böra få uteslutande ligga till grund för en eventuell utredning från Kungl. Maj:ts sida. Dylikt statsbidrag kunde tänkas utgå antingen oberoende av det kommunala bidraget eller i en viss proportion till detsamma. För att största möjliga sparsamhet med statens medel måtte iakttagas kunde även ifrågasättas, huruvida icke dylikt understöd borde utgå huvudsakligen till mera behövande kommuner. Härvid kunde förfaras så, att dylikt bidrag utginge till kommuner, vilkas skattebörd överstege en viss summa, t. ex 8 kronor per bevillningskrona, d. v. s. i anslutning till regeringens plan om statsunderstöd till vissa skattetyngda kommuner. Eller om, som stundom är fallet, kommunens höga skattebörd kan ha sin grund i utgifter, som ej nödvändigtvis behövt åsamkas densamma, (aktieteckningar och dylikt) kunde såsom anförande för kommunens

rätt att erhålla statsbidrag i förenämnt syfte räknas en viss maximi-skatt för kommunens utgifter för skolväsen och fattigvård. I den mån dylika principer vid erhållandet av statsbidrag kunde göra sig gällande, kunde, som förut framhållits, större sparsamhet med det allmännas medel uppstå, varjämte även vinnes, att den av alla såsom behövligen erkända utjämningen av de kommunala skattebördorna i någon mån påskyndades.

På grund av vad vi sålunda framhållit, tillåta vi oss vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida och under vilka förutsättningar bidrag av statsmedel må kunna utgå till årlig läkarundersökning av samtliga skolpliktiga barn inom vissa eller eventuellt samtliga skoldistrikt, och till Riksdagen inkomma med de lagförslag, vartill en dylik utredning kan giva anledning.

Stockholm den 25 januari 1913.

Harald Hallén.

Nils Helger.

I motionens syfte instämma:

G. F. Lundgren. E. F. Hellberg.
